

Голас Радзімы

№ 23 (1489)
9 чэрвеня 1977 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 22-1
Цана 2 кап.

Марш-парад Усесаюзнага свята духавых аркестраў, якое нядаўна адбылося ў Мінску, адкрываюць юныя барабаншчыцы нашай сталіцы. Рэпартаж аб свяце змешчаны на 8-й стар.

**АКТУАЛЬНЫЯ ПРАБЛЕМЫ БАРАЦЬ-
БЫ ЗА МІР І СПЫНЕННЕ ГОНКІ
ЎЗБРАЕННЯЎ**

[Выступленне Л. І. Брэжнева
па тэлебачанню 29 мая]

стар. 2

**СЕЛЕКЦЫЯНЕР ПРАЦУЕ
Ў ЛОШЫЦЫ**

[«Вясна яе трэцяга пакалення»]

стар. 3, 4

**НА ПАЛОТНАХ —
ХАРАСТВО І ВЕЛІЧ РОДНАЙ ЗЯМЛІ**

[«Партрэт маці-Беларусі»]

стар. 7

ВЫСТУПЛЕННЕ Л. І. БРЭЖНЕВА ПА ТЭЛЕБАЧАННЮ 29 МАЯ

Паважаныя савецкія і французскія тэлеведачы!

Не так даўно я ўжо выступаў з тэлевізійнага экрана ў перадачы на Францыю. Тады, у кастрычніку мінулага года, праходзіў Тыдзень Савецкага Саюза на французскім тэлебачанні. А цяпер завяршаецца Тыдзень Францыі на савецкім тэлебачанні. Здаецца, што Францыя і Савецкі Саюз у гэтым плане выступаюць як зачынальнікі новай формы рэгулярнага абмену паміж краінамі — з розным грамадскім ладам. Добра, калі такое пачынанне стане традыцыяй.

Ёсць наогул падстава гаварыць аб багаці набытых традыцый савецка-французскага супрацоўніцтва. Я маю на ўвазе: практычна штогоднія сустрэчы на самым высокім узроўні; пастаянныя кансультацыі з мэтай паглыблення ўзаемных адносін і абмену думкамі па актуальных міжнародных пытаннях; падваенне з пяцігоддзя ў пяцігоддзе тавараабароту; шырокі абмен культурнымі каштоўнасцямі, які мае ўжо сваю вялікую гісторыю.

Мы за тое, каб інтэнсіўнасць сувязей паміж народамі нашых краін няўхільна нарасталася, а іх формы становіліся ўсё больш разнастайнымі і плённымі. Мы будзем усё больш і лепш ведаць адзін аднаго. А гэта вядзе да ўзаемнага давер'я.

Усім зразумела, як важна ў наш час умацоўваць давер'е паміж краінамі. Яно выключна важнае, калі гутарка ідзе аб такой далікатнай сферы ўзаемаадносін, як забеспячэнне бяспекі кожнага народа і ўсіх народаў. Карэнная задача тут — прадухіліць далейшае раскручванне спіралі гонкі ўзбраенняў.

Магчыма, хтосьці скажа, што на гэту тэму ўжо гаварылася шмат. Аднак ісціна — гэта не ходкая мацета, якая сціраецца ад частага ўжывання. Да таго ж і спіраль — гэта не проста паўтарэнне прайдзенага. Мала таго, што планета перанасычана ўжо сродкамі масавага знішчэння, існуе рэальная, растушая з кожным годам небяспека стварэння новых відаў і новых сістэм зброі, якія будуць у шмат разоў больш разбуральнымі. Вы скажаце, куды ўжо далей, куды ўжо больш. Вось іменна: настаў час спыніцца.

Перакананы, што ніводны дзяржаўны і грамадскі дзеяч, ніводны думаючы чалавек не можа ўхіліцца ад сваёй долі адказнасці ў барацьбе супраць ваеннай пагрозы. Гэта ж адказнасць за самую будучыню чалавецтва.

Не ўтаю, наша заклапочанасць наконт няспынай гонкі ўзбраенняў, у тым ліку стратэгічных, узрасла ў сувязі з лініяй, занятай у гэтых пытаннях новай амерыканскай адміністрацыяй. Яна яўна накіравана на атрыманне аднабаковых пераваг для ЗША. Такая лінія, зразумела, ніяк не садзейнічае падрыхтоўцы і заключэнню новага доўгатэрміновага пагаднення паміж СССР і ЗША па абмежаванню стратэгічных узбраенняў, выпрацоўка якога і так ужо бязмерна зацягнулася.

Праўда, у выніку сустрэчы міністра замежных спраў СССР і дзяржаўнага сакратара ЗША, якая адбылася гэтымі днямі ў Жэневе, намецілася — у параўнанні з сакавіцкімі перагаворамі ў Маскве — пэўнае збліжэнне пазіцый па некаторых пытаннях з ліку раней няўзгодненых. Аднак трэба прама сказаць: з прычыны неканструктыўнай лініі ЗША сур'ёзнага руху наперад пакуль што не дасягнута. Тут яшчэ, як відаць, запатрабуюцца вялікія намаганні. Галоўнае, каб амерыканская адміністрацыя стала поўнасна на рэалістычныя пазіцыі і зыходзіла з прынцыпу роўнасці і аднолькавай бяспекі.

У час выступлення.

Што датычыць Савецкага Саюза, то я ўжо гаварыў аб гэтым нядаўна і паўтары яшчэ раз: мы не пашкадуем сіл у барацьбе не толькі за абмежаванне гонкі ўзбраенняў — колькаснае і якаснае, але і за раззбраенне на ўзаемапрыемных справядлівых умовах. Калі немагчыма адразу зрушыць з месца ўсю глыбу звязаных з гэтым праблем, якія сабраліся за пасляваенныя гады, мы гатовы і на частковыя меры. Яны ж толькі так сціпла называюцца — «частковымі», але рэалізацыя кожнай з іх у нейкай меры аддаляла б ваенную небяспеку, аблягчала б цяжар гонкі ўзбраенняў, які кладзецца на працоўныя масы.

Аб чым ідзе гутарка?

Пачну з праблем недапушчэння далейшага распаўсюджвання ядзернай зброі. Яе распаўсюджванне ад краіны да краіны не ўзмоцніць бяспекі ніводнай з іх і ніяк не можа садзейнічаць захаванню той адноснай раўнавагі, якая склалася да цяперашняга часу. Але яно павялічыць небяспеку ўзнікнення ядзернага канфлікту, няхай нават выпадакова. А тады ніякія «ядзерныя парасоны» не прыкрыюць ад смяротнай навалыніцы. Вось чаму патрэбны далейшыя намаганні для дзейснага, універсальнага вырашэння гэтай праблемы.

Далей мы прапануем заключыць пагадненне, якое забараняла б стварэнне новых відаў і сістэм зброі масавага знішчэння. Ад гэтага ўсё былі б толькі ў выйгрышы.

Мы разам з нашымі саюзнікамі па Варшаўскаму Дагавору выказаліся за тое, каб краіны — удзельніцы нарады ў Хельсінкі дагаварыліся аб адмове прымянення ядзерную зброю адна супраць адной першымі. Перагаворы па гэтым пытанню і яго вырашэнне былі б важнымі не толькі самі па сабе. Упэўнены, гэта адкрыла б і новыя магчымасці для скарачэння звычайных узбраенняў у Еўропе, асабліва там, дзе іх канцэнтрацыя вялікая.

Не буду пералічваць усё, што мы прапанавалі за апошнія гады для таго, каб зменшыць пагрозы вайны. Нашы прапановы накіонт гэтага добра вядомыя. Мы ўносім іх таму, што палітыка нарошчвання ваеннай магутнасці прыходзіць ва ўсё больш рэзкую, вострую супярэчнасць з інтарэсамі міжнароднай бяспекі. І сэнс нашых ініцыятыў адзін: бяспека праз спыненне гонкі ўзбраенняў, праз раззбраенне.

Вядома, пазітыўныя рашэнні, аб якіх я гавару, патрабуюць сумесных намаганняў многіх дзяржаў і народаў. І для кожнага з іх знойдзецца шырокае поле дзейнасці. Несумненна, што такая дзяржава, як Францыя, магла б унесці істотны ўклад у гэту справу. Мы звярнулі ўвагу на словы прэзідэнта В. Жыскар д'Эстэна ў інтэрв'ю французскаму тэлебачанню 12 кастрычніка 1976 года аб тым, што Францыя падтрымлівае ідэю ўсеагульнага і поўнага эфектыўнага раззбраення. Гэта важная заява.

Мне ўжо даводзілася не раз гаварыць аб спрыяльным уздзеянні разрадкі на ўвесь міжнародны клімат. Я не бачу падстаў неяк мяняць гэтыя ацэнкі. Усё ж правільна было б адзначыць, што сямтам разрадка пасеяла пэўную супакоенасць.

Скажу яшчэ і яшчэ раз — справа міру і разрадкі павінна быць справай кожнага. Дасягнутае на шляху да ўмацавання міру не мяжа, а зыходны пункт для новых дзеянняў. Мы гатовы да іх, і спадзяёмся, што Францыя будзе ісці ў тым жа напрамку.

Усе дзяржавы — удзельніцы агульнаеўрапейскай нарады маюць магчымасць зноў прадэманстраваць на практыцы сваю добрую волю ў сувязі з маючай адбыцца ў хуткім часе сустрэчай у Бялградзе. Мы б хацелі, каб яна стала, як і была задумана, працягам і развіццём духу Хельсінкі, яшчэ адным звяном у развіцці працэсу разрадкі. Ці можна гэ-

тага дасягнуць? Можна, калі рыхтавацца да яе і правесці яе як акцыю супрацоўніцтва, а не разладаў. Той, хто паспрабаваў бы зарыентаваць яе ў іншым напрамку, узяў бы на сябе вялікую адказнасць.

Умацаванне міру — адна з важнейшых гарантый найвялікшага права чалавека — права на жыццё. Але жыццё мы разумем не проста як існаванне, а як існаванне, вартае чалавека. Зразумела, розныя сацыяльныя слаі і розныя палітычныя сілы прытрымліваюцца розных грамадскіх ідэалаў. Наш народ 60 гадоў назад сур'ёзна і беспаваротна вызначыў свой шлях — шлях сацыялізму і камунізму.

Аб выніках, дасягнутых на гэтым шляху, можна меркаваць па многіх паказчыках, беручы ў разлік лічбы, факты, супастаўленні. Аб усім гэтым давялося б доўга гаварыць. Таму дазвольце ўзяць адну мерку — становішча чалавека ў грамадстве. А ўзяўшы яе, мы можам сказаць: цяпер кожны савецкі чалавек упэўнены ў тым, што ён ніколі не стане беспрацоўным, што ён атрымае неабходную адукацыю, што яго здольнасці і таленты знойдуць прымяненне, што ён не будзе кінуты на волю лёсу ў выпадку хваробы, што ён забяспечаны на старасці гадоў, што ён можа быць спакойны за лёс сваіх дзяцей. Думаецца, што гэта не так мала. Але гэта і не ўсё, чаго мы дабіліся, а тым больш, да чаго мы імкнёмся.

Выкананне дзесятага пяцігадовага плана развіцця народнай гаспадаркі Савецкай краіны, асноўныя напрамкі якога вызначыў XXV з'езд партыі, створыць яшчэ больш спрыяльныя сацыяльна-эканамічныя ўмовы для жыцця працоўных нашай краіны. Новая Канстытуцыя Савецкага Саюза, якая будзе прынята пасля ўсенароднага абмеркавання, дасць палітыка-прававую базу для далейшага ўдасканалення дэмакратыі развіцця сацыялістычнага грамадства. Мяркуюцца, што ў Асноўным законе Савецкай дзяржавы будуць замацаваны ленынскія прынцыпы знешняй палітыкі СССР, наш паслядоўна міралюбівы курс. Аднавадныя палажэнні Канстытуцыі будуць сугучныя новым спрыяльным тэндэнцыям, якія развіваюцца ў міжнародных адносінах.

І ў заключэнне — аб савецка-французскіх адносінах. Іх стан мы ў цэлым ацэньваем як добры. Але мы імкнёмся да большага і думаем, што для дасягнення гэтага большага ёсць і рэзервы, і перадумовы. У гэтым жа напрамку ідуць і роздумы прэзідэнта Францыі Жыскар д'Эстэна, выступленне якога мы бачылі ў пачатку гэтага тыдня на экранах нашых тэлевізараў.

Мы ведаем, што лінія на далейшае развіццё добрых адносін паміж нашымі краінамі знаходзіць шырокую падтрымку народа Францыі, да якога савецкія людзі праяўляюць шчырыя дружэлюбныя пачуцці. Растучаму кантакту паміж нашымі народамі мы надаем асаблівае значэнне, таму што бачым у ім важную гарантыю трываласці і глыбіні тых вялікіх зрухаў, якія адбыліся ў савецка-французскіх адносінах за апошняе дзесяцігоддзе.

Праз тры тыдні я разлічваю сустрэцца ў Парыжы з прэзідэнтам Жыскар д'Эстэна і іншымі дзяржаўнымі і палітычнымі дзеячамі Францыі. Спадзяюся, што гэта сустрэча дасць нам магчымасць зрабіць новы крок наперад па шляху ўмацавання франка-савецкага супрацоўніцтва, міру і міжнароднай разрадкі.

Жадаю вам добрага здароўя, паважаныя тэлеведачы.

Мінскі рэпартаж

НЕ ПА ДРУЖБЕ, А ПА СЛУЖБЕ

...Пад усімі парусамі нёсеся карабель па акіяніскіх хвалях, з кожнай гадзінай набліжаючы Рабінзона да мацерыка. Заканчалася яго шматгадовая адзінота, наперадзе была сустрэча з цывілізаваным светам. Зарослы, абадраны чалавек углядаўся ў далечыню: якой яна будзе, сустрэча? Ці прымуць яго людзі такім, якім ён стаў? — Прымеце Рабінзона? — прама спытаў я галоўнага інжынера ўпраўлення бытавога абслугоўвання насельніцтва Мінгарвыканкома Віктара Крывіцкага.

— Чаму ж не? — здзівіўся Віктар Мікалаевіч. — Вядома, прыем! І дагледзім яго, як трэба. «Домам для Рабінзона» з поўнай падставой можна назваць любы з мінскіх дамоў быту. Давайце выберам для вялікага адзінотніка адзін з іх — напрыклад, на вуліцы Маскоўскай, — і заадно пазнаёмімся з прынцыпамі і перспектывамі бытавога абслугоўвання ў сталіцы Беларусі. Сацыялагі падлічылі, што на розныя бытавыя клопаты мы затрачваем прыкладна 70

працэнтаў свайго вольнага часу, а вось на адпачынак застаецца толькі 30 працэнтаў. Можна, такі баланс і змог бы задаволіць Рабінзона (і то пакуль ён быў на востраве), але жыхарам вялікага горада ён, натуральна, не падабаецца. Як перамеркаваць вольны час гараджаніна? Служба быту Мінска прапануе свой варыянт: разнастайнасць паслуг плюс іх канцэнтрацыя. Гэта, уласна, і ёсць ідэя Дома быту. Проста і лёгкажыццывай май яна здаецца толькі на першы погляд. Справа ў тым,

што пад адным дахам трэба сабраць людзей зусім непадобных прафесійных цехаў, кожнаму з іх стварыць найбольш спрыяльныя для работы ўмовы, «збалансаваць» загрузанасць майстэрняў паміж сабой, каб адны не сядзелі без справы, пакуль другія працуюць. Спакон веку Горад майстроў быў расчэрчаны выразнымі межамі: Вуліца шаўцоў, Вуліца цырульнікаў, Вуліца кавалёў... Сучасны горад-мільянер з яго паскораным рытмам жыцця, з яго транспартнымі праблемамі

прапануе іншае рашэнне: кожнаму майстру — па «варштату» ў агульным доме, і такі камунальны Дом быту — кожнаму мікрараёну. Менавіта гэты курс і ўзяты мінскай службай сервісу. У доме на Маскоўскай — больш як дзесятак адказных «кватэранаймальнікаў». І ў кожнага з іх свой гаспадар — вытворчае аб'яднанне «Чайка», «Узыход», «Прагрэс». Але калі глядзець шырэй, то гаспадар ва ўсіх адзін — кліент, наведвальнік, заказчык. Менавіта для яго ўсе тыя 500 паслуг, што прапануюць

ВЯСНА ЯЕ ТРЭЦЯГА ПАКАЛЕННЯ

Споўнілася 80 гадоў з дня нараджэння і 65 гадоў працоўнай дзейнасці вядомага беларускага селекцыянера, доктара сельска-гаспадарчых навук, заслужанага дзеяча навукі БССР Эмы СЮБАРАВАЙ.

Кожны дзень яна ідзе ў лабараторыю, у сад. Хаця цяпер быццам бы і не варта ўставаць у такую рань, можна адпачыць лішнюю гадзіну — на тое і заслужаны адпачынак. Але чалавек, які дзесяці гадоў працаваў на адным месцы, не можа змяніць свае звычкі і рытм жыцця.

Дарога ў сад для Эмы Пятроўны штодзень як бы фізічна і духоўная зарадка. То прыгадаецца нешта з перажытага, то апануюць надзеянныя клопаты... Дачка рабочага-муляра з невялікага латышкага гарадка Валміеры, яна пасля заканчэння гімназіі працавала дамашняй настаўніцай. І хаця цягнулася да ведаў, але аб вышэйшай адукацыі марыць не смела.

Толькі Вялікі Кастрычнік адчыніў перад ёю заветныя дзверы — ужо ў 1917 годзе дзячына паступіла ў Першы Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт на аддзяленне прыродазнаўчых навук фізіка-матэматычнага факультэта.

Цікавы студэнцкі час. Колькі задум, адвагі... І як хутка праяццелі гады. Пасля заканчэння ўніверсітэта накіравалі працаваць спецыялістам па садаводстве ў Наркамзём РСФСР у Маскве, — успамінае Эма Пятроўна. — У гэты час былі праведзеныя даследаванні і падрыхтаваны матэрыялы для стварэння ў Лошыцы Беларускага аддзялення Удесаюзазнага інстытута раслінаводства. (Пазней установа стала называцца Беларуска садова-агароднінная даследная станцыя.) Калі мы з мужам, Аляксеем Сябаравым, у 1925 годзе прыехалі сюды, сад — закінуты, недагляджаны — размяшчаўся ўсяго на 3 гектарах зямлі. З таго часу і пачалася настойлівая і карпатлівая праца па стварэнню новых і паляпшэнню старых гатункаў, падбор і навучанне людзей, улюбёных у селекцыю.

Праца селекцыянера немагчыма без умнення чакаць і верыць. Многія гады пройдуць, перш чым стане бачны вынік. Некаторыя даследы патрэбна праводзіць не адзін раз.

— У нашай справе, казаў некалі Іван Мічурін, галоўнае — цярдзенне. Верыш — значыць дасягнеш свайго. Важна не спыняцца на пайдарозе. Не атрымалася першы раз, сарвалася ў другі, няхай нават самыліўся ў трэці, у чацвёрты — абавязкова атрымаецца...

Словы Мічуріна стэлі правілам для Сябаравай. Пад уплывам яго ідэй і вопыту ўсё выразней пачаў вызначацца і асабісты шлях селекцыянеркі, выпрацоўвацца свой почырк, манера «канструявання» раслін.

— Як працавалі? — перапытвае ў мяне Эма Пятроўна. —

Звычайна. Праводзілі скрыжаванні, стваралі гібрыдны фонд...

У Лошыцу ля Мінска сабралі з розных краін свету звыш тысячы гатункаў плодовых парод. І назіралі, адначалі ўсе тонкасці, падрабязнасці, адзначалі зацікаўлена, як удалося скрыжаванне, як высейлі гібрыднае насенне, колькі атрымалі сеянцаў і як яны пладаносяць...

Як пладаносяць... Адказу на гэта пытанне трэба было чакаць часам гадоў 15—20!

І Сябаравачка чакала. Вось, нарэшце, і ў яе з'явіліся свае семі перспектыўнага селекцыйнага матэрыялу. Здавалася, мэта блізка.

Вясной 1941 года ў садах над Свіслаччу буйна расквітнелі маладыя дрэўцы — цвіло першае гібрыднае пакаленне, а летам немцы захапілі Лошыцу.

— Акупанты знішчалі сады, — успамінае Эма Пятроўна, — пакавалі для вывазу ў Нямеччыну навуковыя запісы па садаводстве, але мы іншы раз літаральна на вачы ў ворагаў усё каштоўнае забіралі і хавалі, а ім падсавалі абшчоты. Так і выратавалі шматгадовую працу даследнай станцыі... Аднойчы ноччу, пры святле газічкі, перапісалі з Аляксеем Яфімавічам у двух экзэмплярах план усіх участкаў, дзе раслі гібрыдныя дрэўцы, — адзін экзэмпляр трымалі паблізу ад сябе ў надзейным месцы, а другі закапалі ў зямлю пад прыкметным дрэвам... Толькі пасля вызвалення зноў заняліся селекцыяй.

З чым параўнаць апантанасць Эмы Пятроўны? Часам Аляксей Яфімавіч, які таксама ўставаў на даследаванні, заставаў на сталае толькі кароценькую, паспешліва напісаную запісачку: «Снедай сам, пайшла ў сад». І да першых пейняў магла яны прасядзець побач, запаяючы старонкі сваіх селекцыйных дзённікаў вынікамі назіранняў за дзень.

Прафесія селекцыянера некаму ўяўляецца гульнёй, Хадзі, апылай кветкі і атрымлівай новыя гатункі. На самай справе гэта няспынная праца, памножаная на каласальную цярдзеннасць, на веды і інтуіцыю вучонага...

Так, зараз ужо дэталёва распрацаваны метады селекцыйнай работы, адкрыты законы спадчыннасці раслін. Свой уклад у гэта зрабіла і Эма Пятроўна, селекцыянерка з Лошыцы. На шляху Сябаравай былі дзесяці перашкод, часам здавалася, што прырода бязлітасна змешвала ўсе яе карты, перакрэслвала многае з дасягнутага, але яна нястомна шукала ўсё новае і новае шлях...

[Заканчэнне на 4-й стар.]

У школах рэспублікі пачаліся выпускныя экзамены. Разам з усімі юнакамі і дзяўчатамі да здачы іх прыступілі і 67 дзесяцікласнікаў сярэдняй школы № 6 горада Мінска.

НА ЗДЫМКУ: вучні дзесятага класа пішуць сачыненне. Фота Ч. МЕЗІНА.

ДЛЯ АРАШЭННЯ ПАЛЁУ

Недалёка ад гарадскога пасёлка Зэльва будзеца буйнейшае ў Гродзенскай вобласці вадасховішча. Плошча яго воднай паверхні складзе 1190 гектараў, а глыбіня месцамі дасягне 7 метраў.

Галоўнае прызначэнне вадасховішча — арашэнне асушаных зямель. Акрамя таго, тут будзе створана рыбагадоўчая гаспадарка. «Мора» стане месцам адпачынку жыхароў Зэльвы.

НОВАЯ ЖЫЛЫ МАСІУ
На паўднёва-ўсходняй ускраіне Ляхавіч інтэнсіўна вядзецца новае будаўніцтва. За апошнія гады на вуліцах Леніна і Южакова пабудаваны сярэдняя школа на 260 месцаў і каля дзесяці шматкватэрных жылых дамоў.

Вось і нядаўна 50 сем'яў справілі наваселле ў прыгожым лясінаварховым доме, які ўзведзены на месцы былой пустэчы.

У новым жылым раёне цяпер вядзецца будаўніцтва двух 24-, а таксама 120- і 68-кватэрных жылых дамоў. Некаторыя з іх будуць заселены сёлета.

ЗАКАЗНІК У ЛЯСАХ БРАСЛАЎШЧЫНЫ

Аб'яўлена аб стварэнні новага дзяржаўнага ландшафтнага заказніка «Міжазёрны» плошчай 440 гектараў, размешчанага паміж азёрамі Снуды і Віцтва Браслаўскага лясягаса.

На яго тэрыторыі забаронены высечка лесу, выпас жывёлы, будаўніцтва, не звязаныя з функцыямі заказніка земляныя работы, якія прыводзяць да змянення ландшафту, стаянка аўтатранспарту, а таксама знаходжанне неарганізаваных турыстаў. Ахова дзяржаўнага ландшафтнага заказніка «Міжазёрны» ўскладзена на Міністэрства лясной гаспадаркі БССР.

Агульнае назіранне і кантроль за станам, аховай і выкарыстаннем тэрыторыі заказніка ажыццяўляюцца Дзяржаўным камітэтам Савета Міністраў БССР па ахове прыроды і выканаўчым камітэтам Браслаўскага раённага Савета дэпутатаў працоўных.

ВЫСОКАЯ УЗНАГАРОДА

За заслугі ў развіцці меліярацыйнай навукі і ў сувязі з сямідзесяцігоддзем з дня нараджэння Прэзідыум Вярхоўнага Савета ССР узнагародзіў дырэктара Беларускага навукова-даследчага інстытута меліярацыі і воднай гаспадаркі заслужанага дзеяча навукі Беларускай ССР Васіля Зубца ордэнам Дружбы народаў.

ЛАНЬ НАПОЎНІЛА САЖАЛКІ

Там, дзе ў пойма ракі Лань яшчэ нядаўна працавалі бульдозеры і экскаватары, заплываліся іхвалі. Здадзена ў эксплуатацыю першая чарга рыбгаса «Локтышы» — тры нагульныя сажалкі плошчай 450 гектараў. Будаўнічыя работы на водагаспадарчым комплексе завяршаюцца. У гонар гэтай падзеі калегія «Галоўпалесеводбуд» прыняла рашэнне ўстанавіць памятную дошку. На яе занясучь імёны лепшых будаўнікоў.

ДАЛУЧЭННЕ ДА ПОДЗВІГА

На гэты раз жыхары Ганавіч ішлі ў гарадскі кінатэатр «Кастрычнік» не толькі для таго, каб паглядзець новы мастацкі фільм. Тут у прасторым фэе разгарнулася экспазіцыя перасовачнай выстаўкі «Герайчная абарона Брэсцкай крэпасці-героя». Наведвальнікі разглядалі зброю, асабістыя рэчы воінаў, фотакопіі дакументаў і фатаграфіі ўдзельнікаў абароны герайчнай крэпасці. За два тыдні выстаўку наведалі каля трох тысяч чалавек.

СТВОРАНА АВ'ЯДНАННЕ

У Беларусі створана рэспубліканскае вытворчанавуковае аб'яднанне па хімізацыі сельскай гаспадаркі. У яго ўвайшлі службы хімізацыі Міністэрства сельскай гаспадаркі БССР і Белсельгастэхнікі, навуковыя ўстановы.

Замежная спецыялізаваная выстаўка «Парашковая металургія-77» прайшла ў Мінску ў адным з новых карпусоў Навукова-даследчага інстытута парашковай металургіі Беларускага політэхнічнага інстытута.

У Мінск прыехалі прадстаўнікі каля трыццаці фірм з дзевяці краін — Аўстрыі, Англіі, Бельгіі, Даніі, ЗША, Францыі, ФРГ, Швейцарыі, Швецыі. Яны дэманстравалі сучасныя метады атрымання парашкоў, аўтаматычныя прэсы і аснастку для вырабу складаных дэталей, печы для спякання, найноўшыя прыборы і апаратуру для кантролю ўласцівасцей і правядзення даследаванняў.

НА ЗДЫМКАХ: павільён, дзе праходзіла выстаўка; ў зале выстаўкі.

аб'яднанні, яшчэ раз аб'яднаныя ў Дом быту.

Такім чынам, Рабінзон на парозе. Куды першы крок? У цырульню! Другі? У хімічэцку! Трэці, чацвёрты, пяты? У пральню, у швейцкую майстэрню, у швейнае атэль... Апошні візіт, вядома, да фатографа... І хіба пазнаеш у гэтым джэнтльмене героя славутага рамана?

У мінулым годзе кожны жыхар Мінска заплаціў за аказаныя яму бытавыя паслугі прыкладна 30 рублёў. Калі браць асобна пастаянных наведвальнікаў дамоў быту, то гэта сума аказваецца значна большай. Мабыць, гэта адзін з тых рэдкіх выпадкаў, калі кліент рады павелічэнню сваіх расходаў: яны прама прапарцыяналь-

ныя яго вольнаму часу і адваротна прапарцыянальныя бытавым клопатам.

Умяшчальны Дом быту, але, зразумела, і ён не ў стане змясціць службы. Есць такія бытавыя службы, якія проста нерацыянальна было б драбіць на часткі, таму што патрэбнасць у іх паслугаў у кожнага з гараджан узнікае даволі рэдка. Вось, скажам, таму ж Рабінзону, калі ён жакадаў захаваць на памяць свой убор са зварных шкур, лепш за ўсё было б звярнуцца ў новы цэх чысткі дывановых вырабаў на вуліцы Надзеждзінскай. 800 квадратных метраў за змену — гэта задавальняе ўвесь горад. А калі б Рабінзон надумаўся заказаць сабе мэблю — калі ласка, на

фабрыку імя Дзімітрава — там вырабляць гарнітур па яго ўласнаму эскізу. Дарэчы, за мінулыя пяць гадоў выпуск мэблі па індывідуальных заказах павялічыўся ў Мінску ў два з паловай раз.

Прадмет асаблівага клопату гарадской службы сервісу — маладажны і навасельцы. Назаву толькі два адрасы, па якіх трэба звярнуцца пасля атрымання шлюбнага пасведчання або ордэра на кватэру: фірма «Адпачынак» і камбінат бытавых паслуг. Фірма пракату «Адпачынак» арганізавала, напрыклад, спецыялізаванае атэль для маладажонаў. Тут можна часова атрымаць усё: ад вясельнага вазу да посуду, бытавой

тэхнікі, музычных інструментаў. Больш таго, «Адпачынак» можа ўзяць на сябе ўсе клопаты аб вяселлі: забяспечыць залу ў сваім Доме сямейных урачыстасцей, трынайт, аркестр, святочны стол.

У чым можа дапамагчы навасельцу камбінат бытавых паслуг? Тут таксама выбар дастаткова вялікі: прыбраць кватэру, памыць вокны, абабіць дэрмацінам дзверы, павесіць люстру. Камбінат бярэ на сябе і больш «тонкія» справы: можа ўручыць ад вашага імя букет кветак або торт вашым знаёмым, прыслаць няньку для вашага дзіцяці, калі вы сабраліся вечарам у тэатр. І ўсе гэтыя паслугі — не па дружбе, а па службе:

адзінай, цэнтралізаванай, прагрэсіруючай.

У апошнія гады мінчане ўсё часцей і ўсё з большымі падставамі называюць гарадскі сервіс службай дабрага настрою. Часцінку гэтага настрою кожны работнік сферы паслуг як бы ўручае кліенту разам з квітанцыяй аб аплаце.

Дарэчы, аб грашах. Хто бярэ на сябе затраты на развіццё і ўдасканалванне бытавога абслугоўвання і набыццё новага сучаснага абсталявання? Зразумела, дзяржава. На бліжэйшыя пяць гадоў сістэме бытавога абслугоўвання насельніцтва ў Мінску выдзелена 20 мільянаў рублёў капітальных укладанняў.

Павел БАРЫСАУ.

ГОД 1945-ы

На тэрыторыі Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны ў руіны і попел былі ператвораны 209 гарадоў і раённых цэнтраў, 9 200 вёсак. 619 вёсак гітлераўцы спалілі разам з жыхарамі. Прамыя матэрыяльныя страты, нанесеныя акупантамі народнай гаспадарцы рэспублікі і асобным яе грамадзянам, роўны 75 мільярдам рублёў у цэнах 1941 года. Фашысты нанеслі нашаму народу страты, якія нічым нельга вымераць. Яны знішчылі ў Беларусі звыш 2 мільёнаў 200 тысяч савецкіх грамадзян. Каля 380 тысяч беларусаў было ўгнана на катаржныя работы ў Германію.

На патрэбы аднаўлення народнай гаспадаркі рэспублікі ўрад СССР асігнаваў у 1945 годзе 1 200 мільёнаў рублёў. Неацэнную бескарыслівую дапамогу ў аднаўленні разбуранай гаспадаркі аказалі Беларусі ўсе народы Савецкага Саюза.

9 МАЯ ўся Савецкая краіна святкавала Дзень Перамогі над фашысцкай Германіяй. Гарматныя залпы салюта ў Дзень Перамогі абвясцілі свету аб тым, што вайна ў Еўропе, развязаная нямецка-фашысцкімі захопнікамі, закончылася. Перамога Савецкага Саюза ў Вялікай Айчыннай вайне з'явілася заканамерным выражэннем жыццёвай сілы народжанага Кастрычніцкай рэвалюцыяй савецкага сацыялістычнага ладу, яго перавагі над ладам капіталістычным.

Беларусь паслала ў Савецкую Армію звыш 1 100 тысяч воінаў. У тыле ворага дзейнічала 10 падпольных абкомаў партыі, 193 мікрарайкомы, райкомы і гаркомы КП(б)Б, 1 132 пярвічныя партарганізацыі ў партызанскіх атрадах і брыгадах. У гады нямецка-фашысцкай акупацыі ў Беларусі налічвалася 1 255 партызанскіх

атрадаў, з якіх 997 знаходзіліся ў саставе 213 брыгад, а 258 дзейнічалі самастойна. Агульная колькасць партызан дасягнула 374 тысяч, у камуністычным падполлі ўдзельнічала больш як 70 тысяч чалавек. Акрамя беларусаў, у радах народных мсціўцаў змагаліся рускія, украінцы, палякі, прадстаўнікі іншых нацыянальнасцей СССР.

За адвагу і гераізм звыш 300 тысяч воінаў-беларусаў узнагароджаны Савецкім урадам ордэнамі і медалямі. Больш як 400 воінаў — ураджэнцаў Беларусі ўдасцелены звання Героя Савецкага Саюза. Ордэнам Чырвонага Сцяга ўзнагароджаны камсамол Беларусі, ордэнам Леніна — сталіца і ўсе вобласці рэспублікі. За выдатныя заслугі перад Радзімай, мужнасць і гераізм, праўленя працоўнымі Мінска ў барацьбе супраць гітлераўскіх акупантаў, вялікую ролю ў разгортванні ўсенароднага партызанскага руху ў гады вайны і ў азнаменаванне 30-годдзя вызвалення Беларускай ССР ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў гораду Мінску прысвоена ганаровае званне «Горад-герой».

26 ЧЭРВЕНЯ прадстаўнікі 50 краін-заснавальніц падпісалі Статут Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, у якую ўвайшла і Беларуская ССР. 30 жніўня Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР ратыфікаваў Статут ААН.

У лістападзе выпусціў першую прадукцыю адноўлены гомельскі станкабудавнічы завод імя Кірава, уступіў у строй дзеючых мотавеласпедны завод у Мінску.

10 СНЕЖНЯ даў першую прадукцыю цэлюлозна-папяровы камбінат «Герой працы» ў Добрушы.

20 СНЕЖНЯ адкрыты Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут.

ЗД МЯЖОЙ І ДОМА

ГОСЦІ З ІТАЛІІ

У Мінску гасціла дэлегацыя ветэранаў Італьянскай камуністычнай партыі на чале са старшынёй кантрольнай камісіі, членам кіруючага камітэта федэрацыі ІКП Неапалі таварышам дэ Філіпа Ліберата.

Госці мелі гутарку ў адзеле прапаганды і агітацыі ЦК Кампартыі Беларусі. Загадчык аддзела С. Паўлаў расказаў аб дасягненнях працоўных рэспублікі ў развіцці эканомікі, навукі і культуры, аб рабоце партыйных арганізацый рэспублікі па мабілізацыі працаўнікоў гарадоў і вёсак на пасяховае выкананне рашэнняў XXV з'езда КПСС. Госці атрымалі вычарпальную інфармацыю па пытаннях, якія датычаць розных бакоў жыцця савецкіх людзей.

За час знаходжання ў сталіцы рэспублікі пасланцы брацкай партыі былі прыняты ў Міністэрстве сацыяльнага забеспячэння БССР, наведалі пансіянат для персанальных пенсіянераў, Выстаўку дасягненняў народнай гаспадаркі БССР. У Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі яны сустрэліся з ветэранамі вайны і працы.

ВЯЛІКІЯ ЗАВАЁВЫ САЦЫЯЛІЗМУ

У Мінску адбыўся семінар аб Савецкім Саюзе для работнікаў Цэнтральнага праўлення і мясцовых аддзяленняў Таварыства «Фінляндія — Савецкі Саюз». Фінскія сябры ў заключэнне знаходжання ў сталіцы Беларусі сустрэліся са старшынёй выканкома гарсавета Г. Барташэвічам, які азнаёміў іх з гісторыяй, сучасным станам і перспектывамі развіцця Мінска.

Перад ад'ездам удзельнікаў семінара з Мінска адбылася прэс-канферэнцыя. Старшыня прэзідыума праўлення Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі В. Смірноў, які выступіў на ёй, расказаў аб мадэрных культурных кантактах паміж грамадствам Беларусі і Фінляндзі.

Генеральны сакратар Таварыства «Фінляндія — Савецкі Саюз» Крысціна Поркала ад імя членаў фінскай дэлегацыі падзякавала Беларускаму таварыству дружбы і рэспубліканскаму аддзяленню Таварыства «СССР — Фінляндія» за аказаную гасціннасць. Усюды ў Беларусі нас акружалі добрасардэчнасць і дружалюбнасць, сказала яна.

Самае вялікае ўражанне на мяне зрабілі сацыяльныя ўмовы жыцця савецкіх людзей, сапраўды дэмакратычныя правы, якімі яны карыстаюцца, велізарныя пераўтварэнні, што адбыліся ў эканоміцы і культуры, сказаў сакратар Цэнтральнага праўлення таварыства Ціма Карванен.

пішуць землякі

З наступленнем лета разам з цёплымі сонечнымі днямі ў дамы многіх нашых суайчыннікаў за рубяжом увайшло радаснае чаканне сустрэч з дарагой, незабыўнай Радзімай. Хтосьці ўжо, магчыма, пабываў у родных мясцінах, хтосьці збіраецца ў дарогу... І будучы новыя, прыемныя сустрэчы на беларускай зямлі, бу-

дучы, несумненна, незабыўныя ўражанні, якімі можна, вярнуўшыся дахаты, падзяліцца з блізкімі сябрамі, знаёмымі. Але чаму б не распырыць аўдыторыю слухачоў? Для гэтага дастаткова напісаць нам у рэдакцыю, як зрабілі гэта чытачы «Голасу Радзімы», чые пісьмы мы сёння публікуем.

СВЯТА НЕ КАНЧАЕЦЦА...

У мінулым годзе пашчасціла мне зноў пабываць на Радзіме. Разам з мужам гасцілі ў маіх сваякоў у Магілёве.

Пяць гадоў не бачыла я гэты горад. Як жа ён разбудаваўся, колькі новых жылых раёнаў з'явілася за гэты час! Так, горад змяніўся, стаў лепшым, прыгажэйшым, добраўпарадкаваным. Але сёе-тое засталася без змен, і мне, жыхарцы Захаду, вельмі падабаецца такое пастаянства: я маю на ўвазе стабільнасць цэн у Савецкім Саюзе. Як і пяць гадоў назад,

за пяць капеек можна ехаць у грамадскім транспарце з аднаго канца горада ў другі. Па-ранейшаму танны хлеб — 14—18 капеек за кілаграм. Тое ж і з квартплатай. Мы хадзілі па магазінах і бачылі, што купіць можна ўсё неабходнае, хоць некаторыя выбары пакуль яшчэ не самай высокай якасці.

Гасцівалі мы і ў вёсцы. Сваякі і проста знаёмыя сустракалі нас вельмі цёпла і гасцінна, па нашаму звычаю — за сталамі, на якіх мноства розных страў. Заможна жывуць цяпер калгаснікі. А колькі цагляных дамоў з'явілася ў вёсцы!

Два дні правялі мы ў доме адпачынку пад Магілёвам. Рабочым, якія там адпачываюць, адзін дзень абыходзіцца ўсяго трыццаць капеек — ас-

татняе даплачвае прафсаюз. І мясціны там казачныя: рака, у якой шмат рыбы, лес, дзе багата чарніц, суніц, грыбоў... Нашы новыя знаёмыя адкрылі нам сакрэт прыгатавання вэнджанай рыбы. Мой муж гаварыў потым, што ніколі ў жыцці не спрабаваў нічога смачнейшага.

...Мы вярнуліся дахаты. Свята скончылася, наступілі будзённыя дні. Але ў сэрцы надоўга засталіся ўспаміны аб паездцы ў Беларусь, аб людзях, з якімі там сустракаліся. Засталіся і фотаздымкі, якія мы часта разглядаем, і тады зноў перажываем усё прыемнае, што было летась на маёй роднай беларускай зямлі.

Лідзія АНДРОСАВА.
ФРГ.

УБАЧЫЎ ЗНАЧНЫЯ ЗМЭНЫ

У час майго падарожжа ў Беларусь я заўважыў, што там адбыліся значныя змены. Мяне вельмі ўразіла тое, што людзі апранаюцца і харчуюцца значна лепей, чым у тыя гады, калі я жыў у Беларусі.

Электрыфікацыя вельмі адбылася на павышэнні жыццёвага ўзроўню народа, людзі не проста маюць святло, але і карыстаюцца ўсімі сучаснымі электрапрыстасаваннямі: халадзільнікамі, тэлевізарамі, радыёпрыёмнікамі. Мае сябры дзіўніліся і блізкія жывуць у добрых дамах, маюць усё неабходнае, а медыцынскае абслугоўванне насельніцтва на вельмі высокім узроўні.

Аднойчы мы наведалі мясцовую электрастанцыю. І я

прыпомніў, што раней на гэтым месцы было балота. Цяпер яго няма. А электрастанцыя ніколі не сапсавала пейзаж: мы нават паснедалі ля цудоўнага возера ў лесе, што стаць навокал.

Увесь час я адчуваў цяпло і гасціннасць людзей, з якімі давялося сустракацца, і я захаваў самыя найлепшыя ўспаміны аб паездцы на Радзіму.

З павагай
У. ДАМІНО.
Аўстралія.

ВЯСНА ЯЕ ТРЭЦЯГА ПАКАЛЕННЯ

[Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.]

хі да вызначанай мэты. Ёю быў распрацаваны метады прышчэплення гібрыдных сеянцаў «сам на сябе», які заснаваны на нераўназначнасці раслінных тканак. Гэты метады паскарае пачатак пладанашэння, узмацняе праўленне культурных прыкмет у сеянцаў і паляпшае якасць пладоў. Цяпер ім шырока карыстаюцца многія селекцыянеры Савецкага Саюза.

Вялікае тэрэтычнае і практычнае значэнне мае праца даследчыцы па акліматызацыі чаршань у Беларусі. Выведзен шэраг новых гатункаў, якія вызначаюцца зімастойкасцю і высокай якасцю пладоў. Дарэчы, чаршані селекцыі Сябаравай карысталіся вялікім поспехам на Эрфурцкай выстаўцы ў ГДР, дзе яны былі адзначаны сярэбным медалём.

Эма Пятроўна заўжды лічыць неабходным падкрэсліць тое вялікае значэнне, якое яна надае не проста стварэнню гатункаў, а паляпшэнню іх тэхналагічных якасцей. Аб тым, як многа дасягнута ў гэтых адносінках, можна меркаваць па характарыстыцы новага гатунку сліў «Нарач», які ў канцы мі-

нулага года перададзены на дзяржаўнае сортавыпрабаванне. «Нарач» дае штогадовы ўраджай звыш 200 цэнтнераў пладоў з гектара. Дрэва лёгка набывае паўплоскую форму, што дазваляе механізаваць абрэзку і ўборку ўраджаю. Даволі буйныя плады цёмна-чырвонай афарбоўкі паспяваюць у сярэдзіне верасня, захоўваюцца да 10 дзён, добра вытрымліваюць транспарціроўку. Плады смачныя ў свежым выглядзе і асабліва перспектыўныя для перапрацоўкі. Яны значна пераўзыходзяць раяніраваныя гатункі па ўтрыманню бялагічна актыўных рэчываў.

Гэта вынік працы сапраўднага майстра, а ў кожнага майстра ёсць пераемнікі і паслядоўнікі. Некалі за ўменне працаваць, разумець людзей, дорасумленныя, чыстасардэчныя адносіны да калег Сябаравы зрабіла сваім памочнікам Валерыя Мецвеева. Зараз ён змяніў на пасадзе сваю настаўніцу, узначаліў лабараторыю селекцыі плодовых культур у інстытуце. Наказ Эмы Пятроўны стаў яго дэвізам:

— Галоўнае, любі работу. Без любові гэтай няма ні акадэміка, ні хлебараба. Без яе чалавек падзёншчык, жыве

абы дзень да вечара, не працуе, а толькі чакае канца працоўнага дня, адпачынку, пенсіі. Не дай бог так жыць!

Яна ж пражыла жыццё па законах самай высокай любові — любові да зямлі, людзей, да работы, якой аддала ўсю сябе. І самаадданасць гэтая адзначана двума ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР, рэспубліканскіх міністэрстваў сельскай гаспадаркі і асветы. За дасягненні ў навукова-даследчай рабоце і ўкараненне вынікаў у вытворчасць селекцыянер Сябаравы неаднаразова была ўдзельніцай ВДНГ СССР, узнагароджана Дыпломам гонару, сярэбраным і залатымі медалямі.

Час хуткаплынны. Ён уладарна пакрыў серабром галаву Эмы Пятроўны. Але не можа спыніць навуковую думку, эксперыменты, пошук...

Неўзабаве над берагамі Свіслачы, навокал старога лошыцкага парку, у садах, якія займаюць ужо звыш 130 гектараў, закрасуюць плады на маладых дрэўцах, дрэўцах яе трэцяга пакалення. І палюбавацца працай бабуліных рук, магчыма, прыедзе ўнучка-студэнтка.

Анатоль БАЯРОВІЧ.

Адзін з прыгажэйшых гарадоў нашай рэспублікі—Гомель.

THE COMMON GOOD

Alexander KRUKHMALEV
Candidate of Science (Philosophy)

Every one is bound to be preoccupied with the world's stockpiles of lethal weapons. A modern aircraft or rocket can carry a nuclear warhead more powerful than that of all the conventional bombs dropped in recent wars. Modern weapons thousands of times greater than all those ever used harbour the greatest menace for the human race.

If one can imagine how people feel living in a house whose basement is packed with explosives, this is exactly the way we all must be feeling. Such a situation breeds fear and saps one's confidence in the future. The individual suffers as a result. Roman poet Horace was quite correct in saying: "He who lives in fear is never free". Today, one is bound to feel alarmed as one reads reports about the possibility of new types of weapons being developed, more fearful than the nuclear bomb. These include radiation weapons which act upon the blood and intracellular fluid, infrasound weapons which damage internal organs and psychotropic ones—which unbalance the mind, etc.

Man faces the possibility of dying at the hands of creation. Only a set of measures leading to lasting peace can deliver us from such a dramatic situation.

Thus, disarmament could bring about emotional tranquility — an indispensable precondition for man's creative pursuits. The entire moral and political climate would be different. In a world which is ridding itself of arms, people of different lands would have much more confidence in one another and could cooperate better.

Disarmament would free nations from the burden of military spending which runs into more than 300 thousand million dollars annually (almost a thousand million daily). Military spending exceeds the GNPs of all the developing countries in South Asia, the Middle East and Africa put together. It is pretty clear that a meaningful placing of such huge funds could improve the people's living conditions.

Mankind pays almost 8 per cent of its annual income to keep up the arms race and maintain its armies. In other words, every working person gives up a month's pay each year for those ends. The cost of modern armaments is growing, e. g., a US Trident submarine costs 1.3 thousand million dollars to build.

The national economies in the newly developing countries are most sensitive to military spending. If vast material resources were not increasingly squandered on the development of means of exterminating people and were channelled into satisfying human interests, many of our acute problems could have been coped with.

One must strongly protest against the allegations that the discontinuation of arms manufacture would lead to economic stagnation, dequalification of masses of people, etc. A detailed discussion of this aspect of disarmament at the Moscow Forum of Peace Forces in January 1977 shows that the problem can be settled (as was stated in a specific report delivered at the Forum) without serious economic difficulties in any country. The funds thus saved could be decisive in developing the Third World countries, in eradicating famine, epidemics, illiteracy, environmental pollution, etc.

Unemployment is a case in point. Unemployment in developed capitalist countries is at a level of 15-18 million, and in developing countries—is

about 100 million (close to one-fifth of their potential labour force). According to US estimates, if the present military spending in the USA alone was used for investment in peacetime industries, some four million additional jobs would be provided.

The redistribution of funds for peaceful purposes would be particularly important for the population of developing countries since it could speed up the liquidation of the aftermath of colonialism—economic, scientific and technical backwardness, poverty and malnutrition.

The link between disarmament and development is a natural one. There can be no creation at a time of war. It is hardly coincidental that the UN has declared the seventies to be a decade of development and of disarmament.

There is a similarly clear link between development and the reduction of military spending. In 1958 the Soviet Union put a resolution to the UN to reduce military budgets by 10-15 per cent and to set aside a part of the resulting funds to assist developing countries. In 1973 the USSR repeated its resolve to reduce military spending of UN Security Council memberstates by 10 per cent. This was put on record in a resolution of the 28th Session of the UN General Assembly. If the Security Council members had set aside but 1 per cent of their military budgets to assist development, the scope of UN assistance to developing countries would have grown by approximately 2,000 million dollars. They have, however, failed to support this initiative. The present aggregate total world military budget is approximately 20 times greater than the annual economic and technical assistance given by developed to developing countries.

Whereas people in the socialist countries know neither unemployment, nor other social evils, they still shoulder the burden of military spending, forced upon them by some imperialist elements. Were it not for this circumstance, socialism would have shown its advantages as a system of true humanism to the full and would have ensured the harmonious development of the individual to an even greater degree. Neither the USSR nor the other socialist countries had colonies to exploit, nor dependent countries to plunder and, consequently, are not indebted to them. Socialism is, moreover, the most humane and fair social and political system in the world. Socialist countries are eager to do all in their power to help the development of Asian, African and Latin American states. It is understandable that in conditions of disarmament socialist states would be in a position to give even greater assistance to developing countries.

Lenin stressed that disarmament is the ideal of socialism. Under socialism there are neither classes nor social groups interested in war, nor people profiting from arms production. Socialism is a society of working people, and workers are vitally interested in having peaceful conditions. Expressing the wishes and hopes of all people of goodwill, the 25th Congress of the CPSU put forth a programme of further struggle for peace. The central place in this programme belongs to disarmament. In recent years the Soviet Union has submitted to international organizations and governments of different countries more than 70 proposals concerning disarmament, prevention of the threat of the use of nuclear weapons and about detente.

Summer fairy-tale.

NEWS FROM BYELORUSSIA

BYELORUSSIAN HEALTH RESORTS

The Naroch Lake. It is for a good reason called a germ of the Byelorussian nature. Having visited its shores once one can't but admire its beauty. Pine trees forest together with a large water territory create a favourable microclimate where winter is mild and summer is warm and pleasant.

But Naroch is only one of spas of our Republic. In recent years the network of health resorts considerably increased. It is one more evidence of a constant concern of our Party and Government for a well-being of the people and improvement of their health. It is appropriate to mention that before the Great October socialist revolution there was no health resorts in Byelorussia. All of them were opened during the years of Soviet power.

Byelorussia possesses favourable climatic and landscape conditions, considerable hydromineral and mud resources which make it possible to treat many diseases at health resorts.

Mineral water of different chemical composition and mineralization which is a good hydromineral basis for the development of health resorts have been found almost on the whole territory of Byelorussia. That is why sanatoriums and spas are being built in the Republic.

During the 9th Five-Year Plan period three complexes were commissioned—a sanatorium "Vasilyevka" for teachers, two pioneer camp-sanatoriums for treatment 7-14years old children—"Nyeman" for those who have rheumatism and tonsillar intoxication and another one "Svisloch" for children treated for respiratory diseases of nontuberculosis character.

During the 10th Five-Year Plan period it is planned to open sleeping-blocks in the sanatorium "Krinitsa" and rest homes "Chonki" and "Logoisky", a boarding house in the Brest region, a therapeutic building at a sanatorium "Vasilyevka", hydropathic and mud baths at the Naroch spa and a polyclinic with hydropathic and mud baths in the city of Minsk.

The further improvement of the organization of treatment and service of patients and those having rest is being envisaged. All sanatoriums are specialized. Each has a certain medical direction. This made it possible to create the most favourable conditions for giving diagnosis and treatment, to install the necessary medical equipment and instruments, to provide with the qualified staff.

Big attention is paid to relations between sanatoriums and chairs and clinics of medical and scientific and research institutes, the improvement of qualification of doctors, middle medical staff, cooks, those who cater to patients in sanatoriums and people having rest.

LETTERS FROM EVERYWHERE

During my holiday trip back to my birthplace Strigin I saw that a great number of things have changed and I was surprised to find that the quality and quantity of food, clothing has vastly improved since my departure years ago.

The advent of electricity has improved the living standards

allowing people to not only have electric light but to have the luxury of refrigeration, television, radio and other electrical appliances that were not available in my younger days. My friends and relatives are quite

MY RELATIVES ARE QUITE HAPPY

happy, their standard of housing has improved, they have plenty of food and clothing and their medical and hospital facilities are quite adequate these days. We visited Gres one day and remembering that all it consist-

ed of years ago was a swamp I was very impressed with the electric supply installation, the lake, and we had a very nice meal in nice surrounding. At all times during my visit I was treated courteously and ha-

ve some very good memories of my visit back to were I was born.
Yours truly
W. DOMINO.
Australia.

КОМУ НУЖНЫ «СОВЕТСКИЕ ДИССИДЕНТЫ»?

Едва ли лет пять назад слово «диссидент» столь часто появлялось на газетных страницах, звучало в эфире, как сегодня. «Советские инакомыслящие преследуются властями. Нарушаются соглашения Хельсинки-75» — такой стереотип в последнее время постоянно утверждается через средства массовой информации США и других стран Запада. Статьи о правах человека в СССР, как правило, иллюстрируются примерами «тягостных судеб диссидентов». Последних пытаются представлять даже в качестве «политической оппозиции» в Советском Союзе.

Однако попытаемся поставить все на свои места. «Нас, диссидентов, не более тридцати человек», — обронил в беседе с иностранным корреспондентом Андрей Сахаров, которого давно уже на Западе именуют «патриархом» советского «инакомыслия». Вот вокруг этой маленькой группы лиц, выступающих против всего «советского», и ведется пропагандистская кампания.

К сожалению, существуют в мире силы, которые и сами ведут широкую антисоветскую пропаганду и поддерживают идущую в том же направлении. «Диссиденты» попали в их поле зрения, встретили сочувствие, получили поддержку — вплоть до солидных финансовых подаяний. Маленькая кучка отщепенцев, охаивающих советский образ жизни, социалистическое общество с помощью некоторых органов западной печати, радио, телевидения, предстала перед общественностью в тогах «страдальцев за инакомыслие».

А кто же эти «страдальцы»?

Вот несколько примеров, тем более что они типичны, пожалуй, для подавляющего большинства так называемых «советских диссидентов».

Сейчас разъезжают по Европе и Америке Владимир Буковский и Андрей Амальрик, делают различные антисоветские заявления. Их иногда принимают некоторые высокопоставленные государственные и общественные деятели. Но известно ли тем, кто их приглашает и принимает, что, например, Буковский призывал «вешать на фонарях, расстреливать, душивать», что Амальрик длительное время уклонялся от устройства на работу и занимался мелкой спекуляцией, получая ширпотреб от иностранцев и перепродавая его советским людям? Буковского возвели в ранг «писателя», хотя он не написал ничего. С той же легкостью Амальрика превратили в «выдающегося историка», несмотря на то, что в возрасте 23 лет он был исключен за неуспеваемость и пропуск занятий со 2-го курса исторического факультета Московского государственного университета. Выдворенные из СССР, эти «диссиденты» успели «проявить» себя и в других странах: полиция Парижа столкнулась уже с дебошем, учиненным на Елисейских полях Амальриком.

Валентина Мороза пресса

США, Канады, других стран считает пострадавшим «за свои взгляды». Но почему же не сообщается также и то, что он в течение длительного времени поддерживал тесные контакты с Организацией украинских националистов, известной своим сотрудничеством с Гитлером во время второй мировой войны? Более того, Мороз выдвинул «программу» вооруженной борьбы с Советской властью при военной поддержке Запада.

Вокруг врача эндокринологического центра в Виннице (Украина) М. Штерна определенные западные круги сплели «легенду» о страданиях за детей, выехавших в Израиль. Надуманность этой «легенды» доказывается хотя бы уже тем, что в Советском Союзе за послевоенный период получили визу на выезд в Израиль и беспрепятственно выехали свыше 136 тысяч человек. Неужели же ко всем отцам применялись «вызыскания»? Все совсем по-иному: Михаила Штерна судили за взяточничество, за принуждение пациентов платить за лечение, хотя Советский Союз — страна с бесплатным здравоохранением.

Отдельные из диссидентов занимались распространением антисоветской литературы, фабриковали явные пасквили, клеветали на советский строй, на жизнь в Советском Союзе, других социалистических странах. По советским законам (статьи 70 и 190¹ Уголовного кодекса РСФСР и соответствующие статьи уголовных кодексов других союзных республик) такие умышленно совершаемые действия наказуются в судебном порядке.

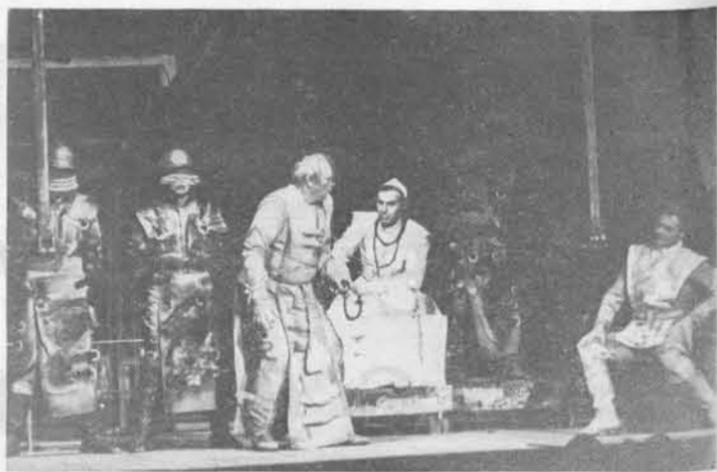
Замечу при этом, что аналогичные законы действуют практически во всех суверенных государствах, включая и крупнейшие западные державы (например, параграф 2385 раздела 18 Свода законов США).

Своими действиями «диссиденты» намеренно противопоставили себя народу и обществу, причем в борьбе с ним избрали путь прямого или косвенного сотрудничества с зарубежными антисоветскими центрами и разведывательными службами.

Об отношении советских граждан к «диссидентам» свидетельствует поток писем, приходящих сегодня в газеты, на радио и телевидение СССР. В них осуждается деятельность отщепенцев, указывается, что их услуги используют и оплачивают те круги, которые ведут психологическую войну против идей социализма и международной разрядки. Сейчас, накануне встречи в Белграде, эти круги применяют все средства для того, чтобы затормозить процесс потепления международного климата и возродить времена «холодной войны».

Именно этим целям и служит миф о «преследовании инакомыслящих» в СССР и других социалистических странах.

Владимир ЛЫСЕНКОВ.
АПН.

Прем'ера музычнай драмы беларускага кампазітара Сяргея Картэса «Джардана Бруна» адбылася ў Дзяржаўным акадэмічным вялікім тэатры оперы і балета Беларускай ССР. У аснову сюжэта пакладзены матэрыялы судовога працэсу над вялікім мысліцелем XVI стагоддзя, які з непрымірымай адданасцю выступаў супроць хлусні і цемрашальства. Агонь крывавага кастра выклікае ў глядачоў асацыяцыі з пажарышчамі Хатыні і Лідзіцы, з бяспачнасцю неафашыстаў і чылійскай рэакцыі. Пастаноўку оперы ажыццявілі галоўны дырыжор тэатра Я. Вошчак, рэжысёр — С. Штэйн, мастак — Я. Лысік.

НА ЗДЫМКАХ: у ролі Джардана Бруна артыст В. ІВАНОУСКІ; сцэна са спектакля.

«УРАЖАННЕ АД ГАСТРОЛЯЎ — ПРЫЕМНАЕ»

ЦЭНТРАЛЬНАЯ ПРЭСА
АБ СПЕКТАКЛЯХ ТЭАТРА З БЕЛАРУСІ

З 5 па 18 мая ў Маскве праходзілі гастролі Рускага драматычнага тэатра Беларускай ССР імя М. Горкага. Сёлетнія веснавыя гастролі мінчан выклікалі вялікую цікавасць глядачоў, а для некаторых яны сталі «адкрыццём» тэатра з Беларусі.

У Маскве былі паказаны чатыры спектаклі, тры з якіх — п'есы сусветнага класічнага рэпертуару — «Макбет» Шэкспіра, «Апошні» Горкага, «Трохграшовая опера» Брэхта, «Вяртанне ў Хатынь» А. Адамовіча і Б. Луцэнка. Усе чатыры спектаклі, паказаныя ў сталіцы, пастаўлены маладым рэжысёрам Б. Луцэнкам і аформлены Ю. Турам.

Цэнтральная прэса ўважліва сачыла за выступленнямі калектыву. У рэцэнзіях ёсць агульная рыса — зацікаўленасць работай тэатра, прызнанне высокага прафесійнага майстэрства акцёраў, арыгінальнасці і актуальнасці гучання паказаных спектакляў.

«Драматычная апавесць аб Хатыні, трагедыя Шэкспіра, п'еса Горкага і «Трохграшовая опера» Брэхта аказаліся аб'яднанымі агульным сацыяльна-філасофскім пафасам. У кожнай з іх па-свойму прасочваецца шлях чалавека, які дзейнічае на карысць абставін, скоранага светам хлусні і насілля, згубіўшага права на званне чалавека, — будзе гэта Немец, выстаўлены на подыуме пасярод глядзельнай залы, або Макбет, які старанна спрабуе змыць кроў са сваіх рук, або Іван Каламіяцаў, дваранін, які надзеў паліцэйскі мундзір», — пісала газета «Правда» 22 мая.

«Гэты разнастайны і складаны рэпертуар, — каменціруе «Советская культура», — патрабуе ад калектыву той асаблівай творчай сталасці, якая дазваляе не проста ўзнавіць на сцэне свет п'есы, але праз яго перадаць глядачу свой роздум аб жыцці, засяродзіцца на гранічна сур'ёзных сацыяльных, маральных, філасофскіх праблемах».

«Творы, паказаныя ў Маскве, даюць магчымасць тэатру на ўвесь голас заявіць аб сваёй выдучай тэме — тэме грамадзяніна і мастака, — заўважае цэнтральная маладзёжная газета «Комсомольская правда».

Актыўнай сённяшняй пазіцыяй тэатра, яго імкненнем паўплываць на жыццёвую пазіцыю глядача адзначаны крытыкамі пастаноўкі горкаўцаў. Галоўная думка спектакля «Вяртанне ў Хатынь» — асабістая адказнасць кожнага чалавека за лёс свету, за лёс чалавецтва. Канву гэтай п'есы склалі дзве кнігі: «Я з вогненнай вёскі» А. Адамовіча, Я. Брыля і У. Калесніка і «Хатынская апавесць» А. Адамовіча, якія заснаваны на дакументах памяці народнай.

«Уваскрэшоныя памяццю Немец (Ю. Ступакоў) і Жанчына (А. Клімава), фігуры, якія абагульняюць усіх фашыстаў і ўсіх беларускіх маці, вядуць дыялог даўжыней васьмь ужо ў трыццаць гадоў. У выкананні А. Клімавай — веліч і прастата. Прастата, якая ідзе ад усведамлення яе ге-

раінямі да канца выкананага абавязку, і веліч ад разумення бесмяротнасці паўстаўшай з попелу жанчыны. Мерна, шырокім звыклым рухам кідае яна збожжа, і яно балюча стукаецца аб каменныя пліты... Зноў і зноў вусны гэтай жанчыны паўтараюць гісторыю зладзействаў (не раўня макбетаўскім!), але так і не зможа яна зразумець, што ўчынілі іх людзі, таксама народжаныя жанчынай.

Абавязак, сумленне чалавека перад светам і самім сабой, гуманізм і антыгуманнасць прадстаўлены ў спектаклі ў сутыкненні антаганістычных нормаў маралі», — пісала «Правда».

Па аднадздушных водгуках прэсы, прафесійных акцёраў і рэжысёраў, калектыву з Мінска — з'ява арыгінальная і дастойная ўвагі. Прадстаўлены ў час гастролі ўсе чатыры спектаклі выяўляюць патрабавальную пазіцыю тэатра, сур'ёзнасць прапанаванай імі размовы, адзначаны адзінствам мастацкага мыслення, арыгінальнасцю рэжысуры.

«Адна з асаблівасцей рэжысуры Луцэнка, — каменціруе «Советская культура», — і заключаецца ў тым, што рэжысёр умее бачыць разглядаемыя з'явы ў іх самых абагульненых рысах і адначасова ў гранічнай канкрэтнасці».

Як адзначае сам Б. Луцэнка, галоўным прынцыпам выхавання маладога артыста ў тэатры — а труп маладая — з'яўляецца выпрабаванне на прафесіяналізм у рабоце над адказнымі ролямі. У спектаклях, якія ўбачылі масквічы, побач з вядомымі акцёрамі А. Клімавай, Я. Палосным, А. Абуховіч, Р. Янкоўскім, Ю. Сідаравым, Ю. Ступаковым у галоўных ролях выступілі і маладыя — В. Філатаў, В. Бандарэнка, Л. Зайцава, Я. Ляонцева, А. Ткачонак. Маладому папаўненню горкаўцаў пашанцавала — на саюзных гастролях яны смела сцвердзілі сваю акцёрскую індывідуальнасць, здольнасць да хуткага і прыгожага пераўвасаблення.

Пасля вяртання тэатра з Масквы горкаўцы дзяліліся ўражаннямі, расказвалі аб тым, як сустракалі спектаклі глядачы.

— Папулярнасць была неверагодная, — каменціруе дырэктар М. Няронскі. — Чарга даўжыней у сотні метраў стаяла за білетами. Да нас званілі з Міністэрства культуры, рэдакцыі часопісаў і газет, вядомыя маскоўскія рэжысёры, прыходзілі просьбы з замежных пасольстваў. Вось адно з такіх пісьмаў: «Пасольства Аўстраліі сведчыць сваю павагу адміністрацыі тэатра і просіць не адмовіць у прызначэнні прадстаўніц адзін білет на спектакль «Макбет» для Пасла Пасольства Аўстраліі сэра Джэймса Плімсол».

На жаль, усім жадаючым так і не давялося паглядзець нашы пастаноўкі. Хаця пасля заканчэння гастролі мы далі спектакль для тэатральнай грамадскасці Масквы.

У РЭСПУБЛІЦЫ праходзіў традыцыйны Усесаюзны тыдзень дзіцячага фільма. У яго праграму ўключаны лепшыя кінастужкі для дзяцей і юнацтва, якія адлюстроўваюць жыццё савецкіх дзяцей на розных этапах гісторыі Айчыны. Дэманстраваліся і створаныя на студыі «Беларусьфільм» «Анюціна дарога», «Зімародак»

ПЯТЫ нумар часопіса «Дружба народов» змясціў артыкул беларускай паэтэсы Вольгі Інтавай «Сутычка святла з сіламі цемры...» У ім аўтар разглядае творчасць сучасных беларускіх, украінскіх і літоўскіх паэтаў, якія распрацоўваюць тэму Вялікай Айчыннай вайны.

У ЧАРГОВЫМ, дзевятым нумары «Роман-газеты» змешчаны апавесці народнага пісьменніка Беларусі Івана Шамякіна «Гандлярка і паэт» і «Шлюбная ноч». Аўтарызаваны пераклад з беларускай мовы Т. Шамякінай і М. Гарбачова. Уступнае слова «Іван Шамякін і яго апавесці» напісаў

АЛЬБОМ-ДАВЕДНІК «Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны», які выпусціла выдавецтва «Беларусь», разлічаны на савецкіх і замежных турыстаў і выдадзены на рускай, англійскай, французскай, нямецкай і іспанскай мовах.

ЧАСОПІС «Детская литература» рэгулярна змяшчае партрэты найбольш вядомых савецкіх пісьменнікаў, таксама расказвае пра іх жыццё і творчасць. У чарговым, пятым нумары ўсесаюзны чытач можа мажлівасць бліжэй пазнаёміцца

НА ГАСТРОЛЯХ У ВІЦЕБСКУ

У Віцебску ў памяшканні Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа пачаў свае гастролі Гродзенскі абласны драматычны тэатр прэм'ерай драмы Тэнесі Уільямса «Арфей спускаецца ў пекла».

У яго рэпертуары — намяццёвы Крандэра Крандэра «Мілы чалавек», драма Л. Караічава «Трэцяга не дадзена», намяццёва-вадзіль А. Цагарэлі «Ханума» і многія іншыя пастаноўкі савецкай і зарубажнай драматургіі.

Спектаклі гродзенскіх артыстаў карыстаюцца вялікім по-

Партрэт МАЦІ-БЕЛАРУСІ

РОДНЫ КРАЙ І ЯГО АДЛЮСТРАВАННЕ У ЖЫВАПІСЕ—ТАК
МОЖНА ВЫЗНАЧЫЦЬ ТЭМУ ГУТАРКІ КАРЭСПАНДЭНТА «ГОЛАСУ
РАДЗІМЫ» ВАЛЯНЦЫНЫ ТРЫГУБОВІЧ З НАРОДНЫМ МАСТАКОМ
БССР ВІТАЛЕМ ЦВІРКАМ НА ВЫСТАУЦЫ «БЕЛАРУСКІ ПЕЙЗАЖ».

— Віталь Канстанцінавіч, вы адзін з ініцыятараў і арганізатараў гэтай экспазіцыі. Ці ўсё так атрымалася, як было задумана?

— У час работы думка можа крыху змяніцца... У цэлым першая рэспубліканская выстаўка пейзажа ўяўляе значную цікавасць для мастакоў і аматараў жывапісу. Тут прадстаўлены 202 работы аўтараў розных узростаў. Прайдзіцеся па залах Палаца мастацтва. Вы нібы пабываеце ў розных кутках Беларусі, убачыце ўсе поры года, ваш настрой зменіцца неаднойчы. Некаторыя мясціны, напрыклад Палессе ці Браслаўшчыну, вам пакажуць некалькі мастакоў адразу. Прыемна адзначыць, што гэта будуць зусім арыгінальныя творы. Ведаеце, у нас ёсць стары жарт-перасцярога. Наведвальнік на выстаўцы пяці мастакоў усклікае: «Які пладавіты быў майстар! Як шмат ён напісаў!» Без індывідуальнасці няма мастака.

— Я паспела прагледзець работы крыху раней. І мяне нечакана ўразіла адна дэталі. Не любяць мастакі неба. Яно на большасці работ ніякае. Нешта сур'езнае, нейтральнае, амаль аднаколерае. Захацелася ж мне нейкіх пышных аб'ектаў ці пранізлівага блакіту... А потым былі два выхадныя дні, прыведзеныя за горадам. І дзіўна: я нібы па-новаму ўбачыла гарызонт у знаёмых мясцінах. Разумею, адчула той самы роўны, спакойны стан прыроды, на які ўпершыню звярнула ўвагу на выстаўцы.

— Цяпер больш даверліва будзеце ставіцца да мастакоў? Давяраць ім бачанню і прафесійнаму сумленню? Дарэчы, тлумачэнне падобнай з'явы можна знайсці ў славутага рускага крытыка В. Бялінскага. Ён адзначаў, што па-майстэрску напісаныя пейзажы часам убагаचाюць глядача намнога больш, чым яго непасрэднае сустрэчы з прыродай, таму што ў пейзажы кожнага таленавітага жывапісца няма «нічога выпадковага і лішняга. Усе часткі падпарадкаваны цэламу, усё ўтварае з сябе адно цудоўнае, цэлае і індывідуальнае».

— Вобразна кажучы, усе мастакі пісалі партрэт маці-Беларусі. А пра маці можна раскаваць бясконца. І заўсёды з замілаваннем...

— Для мяне як чалавека, як мастака няма краю мілейшага, чым Беларусь. Падарожнічаючы за мяжой, я амаль не пішу. А на роднай зямлі мяне вебіць кожны ўзгорак, кожны пералесак. Пяшчотная і шматпакутная Бацькаўшчына то імкліва мяняе сваё аблічча, узнікаючы вышкі і вежы-дамы, то праглядае сёвай даўняй помнікаў архітэктуры, то лашчыць вока вечна прывабнымі бярозкамі... Толькі з чыстай душой варта брацца за пейзаж, каб данесці да глядача сваё захапленне ўбачаным, даць людзям магчымасць падзяліць радасць сустрэчы з прыродай. І тут выключна важна грамадзянская пазіцыя мастака, яго ўменне выказаць думкі і пачуцці сучаснікаў. Справа няпростая. Пейзаж як жанр мастацтва нарадзіўся нават не ўчора. І матывы мяняюцца не так імкліва — беластволья бярозкі, дарога на ўзгорках, лес і поле, возера... Але параўнаўшы работы беларускіх пейзажыстаў XIX стагоддзя, палотны Бяльніцкага-Бірулі з творамі сучасных мастакоў! Вам у першую чаргу кінутца ў вочы змены сацыяльнага плана. Абсяг калгасных палёў, заможныя вёскі, мноства машын на дарогах. І агульны мажорны настрой, уласцівы сённяшняму жыццю. Я знарок не вяду гаворку пра манеру пісьма, колеравае і кампазіцыйнае рашэнне, іншыя прафесійныя тонкасці.

— Чаму? Мне здаецца, гэта было б цікава...

— Кожны мастак мае поўнае права падобныя праблемы рашаць сам. Пошук ідзе надзвычай шырока. Адны бяруць нешта прыдатнае для сябе ў гісторыі мастацтва, іншыя спрабуюць зазірнуць у будучыню. Сёння няма канонаў у адлюстраванні рэчаіснасці, кожны ўвасабляе яе на палатне так, як бачыць і разумее. На маю думку, абавязкова толькі адно: быць выразнікам свайго часу.

— Што значыць выказаць у пейзажы свой час? Ну, хай са-

бе гарадскія новабудовы ці трактар сучаснай мадэлі будуць прысутнічаць на палатне. Тут прасцей. А як быць з традыцыйным, «вечным» пейзажам, дзе існуюць толькі дрэвы, вада і неба!

— Вы кажаце — прасцей. Не, не прасцей. І пейзаж з трактарам можа быць несучасным. Калі ў ім ёсць толькі знешняе падабенства жыцця, а няма шчырай любасці да роднай зямлі, ці ўсхваляе вас такі твор? У свой час адкрыццём былі работы Шышкіна. А сёння было б наўнаскоў пісаць іх, хаця падобныя куточки прыроды існуюць. Іншы стаў рытм жыцця, іншыя клопаты хваляюць людзей... Знайсці гэтую эквівалент у мастацтве — задача складаная. Дарэчы, вы звяр-

нулі ўвагу — гарадскі або індустрыяльны пейзаж прадстаўлены на выстаўцы адзінкавымі работамі. Не асэнсаваная яшчэ тэма.

— У літаратуры таксама пераважае «вясковая» пльнь...

— Бачыце, ёсць нейкія жыццёвыя заканамернасці. Пісьменнікі мастак стварае нешта значнае, калі бярэцца за тэму, якая яго хваляе, знаёма яму да дробніц і ўяўляе для грамадства значнасць. Разуменне сваёй тэмы прыходзіць не ад-

разу. Я, напрыклад, у свой час пісаў шматфігурныя кампазіцыі і партрэты. Хаця з першых выставак і глядачы, і крытыкі звярнулі ўвагу на мае пейзажы. Я нарадзіўся ў сям'і сельскіх настаўнікаў, і з дзяцінства навакольная прырода ўспрымалася мною праз нейкую прызму пэзіі. І цяпер, праз столькі год, не раз убачыўшы і напісаўшы пяскі прыяцкіх рыбацкіх прычалаў і «марскія» нарачанскія хвалі, узгоркі Міншчыны і азёры Віцебшчыны, я адчуваю хваляванне ад кожнай новай сустрачы з родным краем. Калі пасля доўгай зімы выязджаеш першы раз за горад, якой пяшчотай павявае ад пералескаў, палёў, засмужаных даляглядаў! Спыняюся—і пішу. Люблю ад-

стварэння ці непатрэбнасці такога жанру сёння. Маўляў, існуе каляровая фатаграфія...

— Хай сабе фатаграфія існуе і развіваецца, хай на каляровых здымках адлюстроўваюць і людзей, і пейзаж. Кожны робіць сваю справу. Бяда, калі сам мастак ставіцца да пейзажа як да дугараднага жанру, бяздумна капіруе рэчаіснасць. Такія «дачныя забавы» часам нават трапляюць на выстаўкі. Хоць не яны вызначаюць сёння беларускі пейзаж як з'яву мастацтва. Вядучая роля належыць тут работам, якія — я паўтару раней выказаную думку — ствараюць партрэт маці-Беларусі. Прывесці прыклады? Эпічныя пейзажы Віктара Грамыкі. Родная зямля нібы ўбачаная з самалёта. Палі да гарызонта. Спакой азёр. Вёска ў сонечных промянях. У карціне Васіля Сумарава — трывожны роздум пра сіваю мінуўшчыну роднай зямлі, гісторыю Навагрудчыны. А ў «Івянецкіх ільнях» Леаніда Шчамялёва такі імклівы сучасны рытм, такая лакальнасць дэталю, што ўся яна гучыць, як гімн, урачыста і радасна.

— Віталь Канстанцінавіч, вернемся яшчэ раз да пытання пра «вясковы» і гарадскі пейзажы. Хаця падзел такі ўмоўны. Гісторыя ведае і цудоўныя мастакоў-урбаністаў.

— Не сумнявайцеся, будуць яны і ў нас. Пакуль мы бачым нейкія подступы да тэмы, даволі ўдалыя работы эскізнага плана. Значыць, мастакоў хваляе гэта праблема не менш, чым нас з вамі. Будзе свой пясняр і ў індустрыяльнай Беларусі. Хаця яго чакое нялёгка мастацкі пошук. Ён жа павінен некалькі ўлічыць і спалучыць нацыянальнае і інтэрнацыянальнае — самабытнасць краявідаў і агульнапланетныя сілуэты ліній электраперадач ці нафтавых вышак, напрыклад. Такое спалучэнне існуе ў жыцці. Але пакуль не знайшлі належнага эквіваленту ў мастацтве, літаратуры. Будзем спадзявацца, што нехта з маладых здзейсніць гэта.

— На працягу многіх год вас называюць вядучым пейзажыстам рэспублікі...

— Мяне радуе, што я знайшоў той жанр, у якім магу найбольш даверліва, шчыра і пераканаўча раскаваць пра сваю любоў да роднай зямлі, дзяліцца роздумамі і радасцю, услаўляць плён працы людской.

НА ЗДЫМКАХ: В. ЦВІРКА. Вязынка. Радзіма Я. Купалы; Ю. НЯЖУРА. Браслаўшчына; М. ЧЭПІК. Азёрны край.

СЛОВА —
ВЯСТУН
ДРУЖБЫ

Сотні кніг, выдадзеных у Мінску і Маскве, Кіеве і Ташкенце, Сафіі і Варшаве, Лондане і Мілане, дзесятках іншых гарадоў свету, увайшлі ў экспазіцыю выстаўкі, што адкрылася ў ДOME літаратара ў сталіцы нашай рэспублікі. На ёй прадстаўлены творы беларускіх пісьменнікаў, перакладзеныя на мовы народаў Саветаў Саюза і замежных краін, а таксама кнігі савецкіх і замежных аўтараў, якія чытач рэспублікі атрымаў на роднай мове ў апошнія гады.

Экспазіцыя красамоўна раскрывае шматграннасць узаема-

ўзабачальнага творчага абмену беларускай літаратуры з літаратурамі іншых савецкіх народаў, сацыялістычных краін і прагрэсіўных літаратур свету, паказвае, як творчасць пісьменніка служыць умацаванню ўзаемаразумення і дружбы народаў — вялікай заваёвы Кастрычніка.

Знаёмства з выстаўкай было для ўдзельнікаў праходзіўшага тут пленума праўлення Саюза пісьменнікаў БССР своеасаблівай прадмовай да вялікай і сур'езнай размовы аб інтэрнацыянальных сувязях беларускай літаратуры, аб шляхах далейшага плённага развіцця ўзаемаўзабачальнага абмену ду-

хоўнымі наштоўнасцямі, убагачэння нацыянальных літаратур лепшымі дасягненнямі майстроў слова іншых рэспублік і краін.

Пленум адкрыў старшыня праўлення Саюза пісьменнікаў БССР, Герой Сацыялістычнай Працы, народны паэт Беларусі Максім Танк.

Глыбокі аналіз адыходзячых сваймі нарэзаннямі ў глыбіню стагоддзяў плённых сувязей беларускай літаратуры, іх цяперашняга стану і перспектывы даў у дакладзе сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў рэспублікі А. Вярцінскі. Ён прывёў такія лічыбы: за гады Савецкай улады ў рэспубліцы на беларускай

мове выйшла больш чым 500 кніг, перакладзеных з дзесяткаў моў народаў свету. За гэты ж час у саюзных рэспубліках і замежных краінах з'явілася каля 1 300 выданняў беларускіх аўтараў. Геаграфія распаўсюджвання беларускай кнігі з кожным годам усё расшыраецца.

Выступіўшы на пленуме пісьменнікі Беларусі і саюзных рэспублік гаварылі аб далейшым развіцці традыцыйнага мастацкага перакладу, уносілі канкрэтныя рэкамендацыі па расшырэнню сувязей брацкіх літаратур, паглыбленню творчых кантактаў майстроў мастацкага слова.

У сталіцы Беларусі такога свята яшчэ не было. Музыка чутна на плошчах горада і Ленінскім праспекце. Гучалі трубы і трамбаны, флейты і валторны, лашчылі вока яркія касцюмы музыкантаў. Мінчане і госці горада сталі сведкамі Усеаюзнага свята духоўнай музыкі, прысвечанага 60-годдзю Вялікага Кастрычніка. Яго ўдзельнікі — лаўрэаты першага Усеаюзнага фестывалю самадзейнай мастацкай творчасці працоўных нашай краіны. Народныя духавыя аркестры з Рыгі і малдаўскага калгаса імя Мічурына, з горада Тарту і Разанскай вобласці, аркестры з Магілёва, Каўнаса, Ташкента — усяго сорак калектываў — выступілі ў палацах культуры, на плошчах горада, былі гасцямі рабочых прадпрыемстваў і калгаснікаў Міншчыны. У свяце прынялі ўдзел аркестры з горада Дрэздэна Герман-

скай Дэмакратычнай Рэспублікі і шахты «Турув» горада Згожалец Польскай Народнай Рэспублікі. На Цэнтральнай плошчы сталіцы адбыўся заключны канцэрт. Удзельнікі свята паказалі сваё майстэрства, пазнаёмлілі мінчан з творамі нацыянальных кампазітараў. Гучала музыка Б. Аляксандрава і У. Алоўнікава, Ш. Сайфетдзінава і Т. Тэймуразяна, Б. Дварыёнаса і А. Аліева... Завяршыўся канцэрт выступленнем зводнага аркестра з 1800 музыкантаў пад кіраўніцтвам галоўнага дырыжора свята народнага артыста БССР Б. Пенчука. **НА ЗДЫМКАХ:** пяць дзён на Цэнтральнай плошчы Мінска побач з флагамі саюзных рэспублік разьвіваўся блакітны флаг з эмблемай свята; звыш 80 тысяч жыхароў горада пабывалі ў гэтыя дні на канцэр-

та і выступленнях самадзейных музыкантаў; гасця з Польшчы; аркестр горада Дрэздэ-

на; музыканты з Каўнаса. Яўген КАЗЮЛЯ. Фота аўтара.

З МАЛЬБЕРТАМ ДА ЛЮДЗЕЙ І ПРЫРОДЫ

...Каля варот фермы ў роздуме спынілася маладая жанчына. Загарэлыя рукі, спакойны, мяккі позірк...

— Марыю мне давялося маляваць проста на ферме. Хацелася, як кажуць, быць бліжэй да рабочай абстаноўкі, дзе ярчэй за ўсё раскрываецца характар чалавека, — гаворыць аўтар партрэта перадавой свінарк саўгаса «Камунар» Бярэзінскага раёна Марыі Акулевіч беларускі мастак Леанід Дударэнка. — Жанчына спачатку саромелася, аднеквалася: «Намалюйце лепш маіх сябровак, вось хоць бы Лену...» «Абавязкова, іх таксама намалюю», — паабяцаў я.

Партрэт працаўніцы беларускай вёскі М. Акулевіч можна было ўбачыць на выстаўцы «Беларускія мастакі — вёсцы», з якой мінчане і экскурсанты з сельскіх раёнаў рэспублікі знаёміліся ў салоне Саюза мастакоў БССР. Яна стала вынікам сустрэч мастакоў з выдатнымі людзьмі сучаснай вёскі.

— Кожная творчая паездка ў вёску, — дзеліцца думкамі мастак Ігар Чыкер, — дае нам, работнікам мастацтва, багаты матэрыял. Сціпласць, працавітасць, духоўную самабытнасць — гэтыя рысы лепшых людзей вёскі мы, жывапісцы, імкнёмся ўвасобіць у мастацтве.

Такім менавіта бачаць наведвальнікі выстаўкі вобраз даяркі Настассі Ягораўны мастака Н. Апіёка. Добры сялянскі твар, крыху стомлены, але ласкавы погляд шэрых вачэй, рукі чалавека працы. Адчуваеш, што гэта жанчына пражыла жыццё нялёгкае, але такое, якім можа ганарыцца.

Работы П. Масленікава «Дажынікі», В. Шматава «Маці», І. Чыкера «Да вясны», Л. Леўчанкі «Сады ў квеценні», І. Немагая «Сям'я» радуюць гармоніяй колеру, кампазіцыі і малюнка, яшчэ больш — веданнем жыцця сучаснай вёскі, творчым асэнсаваннем яго.

Раздзел, прысвечаны пейзажу, — гэта акно, расчыненае проста ў гушчар беларускага лесу, у прастор палёў і рэк. Вось карціна Б. Аракчэва «Фарбы восені». Яшчэ не напаяты барвовыя ветразі асіні, каб плысці ў верасень, яшчэ лясны масіў густа зялёны, але восень ужо пакідае на сцяжках асцярожныя сляды сваіх крокаў — лісты. Злёжку пажайцелі ліпы, ледзь пазлаціліся старыя бярозы, лісты клёну запаліліся бяздымным вуголлем, абяцаючы вась-вось ператварыць усю крону ў палымнеючы касцёр. Алошная цёплыню дыхае светлы прастор...

Глядзіш на карціны народнага мастака БССР В. Цвіркі «Цёплы вечар», Ф. Жураўкова «Родны край», П. Лазоўскага «Восень», Л. Высоцкага «Над Бярэзінай» і быццам адчуваеш шорахі лесу, скрып снегу, адчуваеш лясны пах, дыханне калгасных палёў. Гэта своеасаблівыя навілы аб беларускай прыродзе, аб чудаўных кутках рэспублікі, дзе часта бываюць людзі з пэндзлем, фарбамі і мальбертам.

А. КУЛЯШОЎ.

ЧЫМ БАГАТЫ ГЛУШКАВІЧЫ

— А ці ведаеце вы галоўную славунасць нашай вёскі? — спытаў мяне спадарожнік, з якім мы ехалі ў Глушкавічы Лельчыцкага раёна.

Я стаў гаворыць яму, што прырода надзяліла гэту вёску адзіным у Беларусі каменным кар'ерам, крышталічны фундамент якога выходзіць на паверхню зямлі. І што далёка ляціць слава аб мясцовым народным хоры, майстэрству якога прысвечана кінастужка «Крынічны зван».

— Усё не тое! — загадкава ўсміхнуўся спадарожнік. — Вёска наша — самая ба-

гатая сярод навакольных на дзятву.

Афіцыйныя звесткі пацвярджаюць, што мой спадарожнік меў рацыю. Кожная глушкавіцкая сям'я налічвае ў сярэднім шасцёра дзяцей. Штогод у першы клас мясцовай школы прыходзіць 70—80 малышоў.

— Навіны школы ведаю не горш за яе дырэктара, — жартуе жыхарка вёскі Марыя Бурым. — Там ледзь не ў кожным класе мае хлопцы і дзяўчаты.

У гэтай маці-гераніні і яе мужа Сцяпана Трафімавіча дзесяць дзяцей. Пеця вучыцца ў восьмым класе, Грыша

— у шостым, Света — у пятым, Міша — у трэцім, Каця — у другім, Настачка — у першым. Анатоль працуе і заканчвае вячэрнюю школу. Іван і Сідар служаць у Савецкай Арміі, а Галя вучыцца ў тэкстыльным вучылішчы.

У сям'і буфетчыцы сярэдняй школы Фядоры Каліты і яе мужа шафёра мясцовага калгаса «Перамога» Фёдара ў канцы мінулага года нарадзілася дзесятае дзіця.

— Працуем і дзяцей гадзем, — расказвае гаспадар хаты. — Не ўяўляем сабе, як можна жыць без дзяцей, іх гульняў, смеху.

у краму і пытае:

— Ці не тут прадаюцца хамуты?

У краме былі толькі два франты.

— Не, тут прадаюцца дурні, — адказалі яны.

— Бач, — круцічы галавой, сказаў дзядок, — відаць, гандаль добра ідзе, бо толькі два і засталіся.

з народнага гумару

— Што робіш?

— Адпачываю.

— А да гэтага што рабіў?

— Спаў.

— Дык чаму ж ты адпачываеш?

— Бо пасля сну і адпачыць добра.

— Ведаеш, свят, добрая думка прыйшла мне ў галаву.

— Ну?

— Я вычытаў у газеце, што ёсць нейкая мазь для росту валасоў...

— Ну!

— Куплю і буду мазаць сваю світку. Як вырастуць на ёй валасы, будзе са світкі кажух.

— Старэнькі дзядок заходзіць

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі, Зак. 991